

Voorlezen in de gastouderopvang

Gastouder Jacolien met Emma (bijna 3), Lucas (2), Aafke (1,5) en Sanne (6 mnd.)

Genieten van voorlezen

Emma, Lucas, Aafke en Sanne genieten bij gastouder Jacolien van het voorlezen. Altijd zijn er boekjes in de buurt. Stoffen en stevige kartonnen boekjes, en mooie prentenboeken. Deze kinderen ervaren al heel vroeg dat boekjes leuk, plezierig, gezellig, uitdagend en spannend zijn. Daar hebben zij hun leven lang voordeel van. Jij kunt als gastouder ook veel doen om dat plezier te stimuleren. We vertellen je graag wat je daarvoor nodig hebt.

Kennis

Voorlezen geeft jonge kinderen een goede start voor het lezen in hun verdere leven. Voorlezen kan al aan baby's. Met een baby op schoot, een minuutje samen een boekje bekijken, met aandacht voor de baby én voor het boekje. Zeker één keer per dag, liefst vaker, en hoe ouder het kind wordt, steeds wat langer. Met voorlezen als een vast terugkerende activiteit bouw je een voorleesroutine op. Maar voorlezen kan ook als een kind erom vraagt, naar aanleiding van een voorval of een activiteit, als afleiding of als fijne bezigheid als kinderen moe of juist druk zijn.

»» Welke boekjes kan je gebruiken voor welke leeftijd?

Voor baby's zijn er stoffen, knisper- en badboekjes om (samen) te ontdekken. Daarnaast is liedjes zingen gezellig en goed voor de taalontwikkeling. Het stelt een baby gerust en hij kan lekker mee bewegen op de klanken en het ritme van je stem. Versjes- en liedjesbundels mogen dan ook niet ontbreken. Vaak gaan ze lang mee, ook de oudere kinderen blijven ze leuk vinden. Gaat de baby naar de dreumesleeftijd toe, dan worden aanwijs- en benoemboeken interessant. Daarop volgen prentenboeken met een klein verhaaltje en een plaat per pagina. Vanaf een jaar of twee komen daar prentenboeken bij met verhalen dicht bij huis en prentenboeken over jou en mij (emoties). Kleuters zijn toe aan prentenboeken met meer tekst voor verkenning: avontuur en fantasie, en geïllustreerde voorleesboeken. Ook zijn er digitale prentenboeken van (bestaande) prentenboeken, waar bewegende plaatjes, stemmen en muziek bij zijn gemaakt. Samen bekijken geeft plezier én het is goed voor de taalontwikkeling: digitale prentenboeken zijn heel interactief, vergroten de woordenschat en dragen bij aan het verhaalbegrip.

»» Hoe kan je interactief voorlezen?

Voorlezen is een gezamenlijke activiteit van de voorlezer en het jonge kind. Let op de reacties van de kinderen. Bij de allerjongsten volg je hun interesse. Naar welk plaatje kijken ze het liefst? Geef ze de kans dat rustig te bekijken, wijs dingen aan. Later kun je samen benoemen. Wees bewust van de taal die je aanbiedt. Ga met een al wat ouder kind in gesprek over het verhaal. Kinderen hebben een actieve rol: ze beantwoorden vragen, doen voorspellingen en praten over het verhaal. Ze leggen verbanden in het verhaal en met

de wereld buiten het boek. Je kunt allerlei opmerkingen maken en vragen stellen. Begin met gemakkelijke, beschrijvende vragen, dan wat meer ingewikkeldere vragen die het kind uitdagen te denken en eigen oplossingen te zoeken. Stel vragen als: 'Is Muis boos, denk je?' of 'Wat denk je dat er nu gaat gebeuren?'

»» Hoe houd je het interessant voor kinderen van verschillende leeftijden?

Boeken voor jonge kinderen bevatten veel beeldmateriaal. Gebruik de platen op een talige manier: wijs aan en vertel erover aan baby's en dreumesen. De illustraties in prentenboeken ondersteunen de tekst, maar vertellen soms ook hun eigen versie van het verhaal. Kinderen hebben daar oog voor. Maak er gebruik van door hen er zelf bij te laten vertellen. Je kunt daarbij afstemmen op de wat oudere kinderen. De jongsten betrek je door op bepaalde plaatjes te wijzen en daar iets bij te zeggen. Je kunt ook afstemmen op het jongste kind en dan voor de oudsten er iets extra's bij vertellen of hen dat zelf laten doen.

»» Wat kan je nog meer doen?

Voor jonge kinderen ligt er een directe relatie tussen hun belevingswereld en die van het voorlezen. Een activiteit naar aanleiding van het voorlezen zorgt ervoor dat het nog lang plezier geeft en het verhaal blijft hangen. Denk hierbij aan creatieve activiteiten als zingen, dansen, muziek maken, tekenen of schilderen en alle soorten spel: taal en expressie, beweging, rollen- of poppenspel, of vrij spel. Kijk eens bij de BoekStart-Boekideeën (boekstartpro.nl) om je te laten inspireren.

Collectie

Natuurlijk zijn er verschillen in ontwikkeling en belangstelling van jonge kinderen. Zo kun je een peuter die van avontuur houdt best op een spannend prentenboek trakteren. Een kind van drie met een taalachterstand is vaak blij met een eenvoudig boek waarin je kunt aanwijzen en benoemen. Er zijn ook kleintjes die al houden van grote platen met veel details. Zorg voor een gevarieerd en wisselend aanbod waaruit kinderen zelf kunnen kiezen. Volg hierin het kind!

»» Hoe zorg je voor een evenwichtige collectie?

Als je zelf goed op de hoogte bent van wat er allemaal te vinden is in de wereld van kinderboeken, kun je beter kiezen voor je opvangkinderen. Loop eens binnen in de Bibliotheek of (kinder)boekhandel, kijk er eens rond en vraag advies. Of kijk eerst bij de boekentips op boekstart.nl of op Jeugdbibliotheek.nl en leen dan bij de Bibliotheek wat je interesse gewekt heeft. Met de BoekStartapp ben je altijd op de hoogte van het nieuwste en leukste aanbod. Ook vind je er voorleestips.

Voorleesplek

Kinderen krijgen plezier in lezen als er regelmatig wordt voorgelezen in een prettige, vertrouwde omgeving waarin leesplezier gedeeld wordt. Dat betekent een uitnodigende boekenkist of een goed gevuld boekenplankje, waar kinderen zelf bij kunnen. De manier waarop jijzelf omgaat met boeken is voor kinderen een voorbeeld. De vanzelfsprekendheid waarmee jij een boek pakt en (voor)leest laat kinderen zien dat boeken erbij horen.

»» Hoe richt je een voorleesplek in?

Zorg voor een breed, aantrekkelijk en toegankelijk boekenaanbod voor de kinderen. De boeken sluiten aan bij hun ontwikkelingsniveau en belevingswereld. De Bibliotheek kan je hierbij helpen. Wissel de boeken regelmatig, zodat er steeds andere boeken staan (nieuwe of bekende). Afhankelijk van het aantal kinderen kan voorlezen in een kring op kussens op de grond, aan tafel of op de bank: alle kinderen moeten goed de plaatjes kunnen zien. Een boekenstandaard kan daarbij handig zijn. Creëer ook een knus en rustig plekje voor als een kind zich even lekker zelf met een boek wil terugtrekken. Voor het bekijken van digitale prentenboeken is een laptop of tablet handig.

»» Waar haal je de boeken vandaan?

Je hoeft niet alle boeken zelf aan te schaffen. Diversiteit en afwisseling bereik je met behulp van de Bibliotheek. Overleg met hen en bekijk samen de mogelijkheden voor een bibliotheekabonnement of wisselcollecties. Via Jeugdbibliotheek.nl kun je na inloggen met je bibliotheekabonnement gratis digitale prentenboeken en voorleesfilmpjes bekijken.

»» Hoe ga je zitten met de kinderen?

Ga comfortabel zitten op bank of kussens en let erop dat je alle kinderen goed kunt aankijken én dat de kinderen het boek goed kunnen zien. Is je groepje wat groter dan is het handiger om ze tegenover je te laten zitten op de grond, op stoeltjes of kussens of op een bank. Neem dan steeds voldoende tijd om de plaatjes te laten zien. Zorg voor rust en zo min mogelijk afleiding: de televisie is uit en er zijn geen andere kinderen met een lawaaiig spel bezig. Voorlezen in een rustige, sfeervolle omgeving zorgt voor concentratie, maar ook voor een gevoel van veiligheid en geborgenheid.

Ouders betrekken

Wissel voorleeservaringen uit met ouders. Vertel daarbij niet alleen om welk boek het ging, maar ook over het voorlezen zelf en de reacties van het kind. Laat ouders die onzeker zijn over zelf voorlezen een keer meekijken en luisteren. Spreken ouders een andere thuistaal dan het Nederlands? Zij kunnen het best voorlezen in hun eigen taal. Met de taal van hun hart maken ze het beste contact met hun kind. Of vertel over de mogelijkheden van een tekstloos prentenboek, vol grote platen met veel details, waarbij ieder zijn eigen verhaal kan vertellen. Laat zien hoe je dat doet of geef hun eens een tekstloos prentenboek mee naar huis om het zelf te proberen.

» Wat kan je verder nog doen om ouders te betrekken?

- Vertel in het kennismakingsgesprek dat voorlezen een belangrijk onderdeel is van het dagritme.
- Laat ouders het BoekStartkoffertje zien met folders over het belang van voorlezen en informatie over de Bibliotheek en BoekStart. Plaats ook zichtbaar een BoekStartkoffertje in de opvangruimte.
- Stimuleer ouders naar de Bibliotheek te gaan om hun kindje gratis lid te maken. Ze krijgen dan het BoekStartkoffertje met twee boekjes cadeau (voor kinderen tot ca. 1,5 jaar).
- Deel met de ouders via het (digitale) schriftje voorleesmomenten van hun kind.
- Laat ouders op je telefoon de gratis BoekStartapp met boekentips en voorleesfilmpjes zien (te downloaden via boekstart.nl).
- Attendeer op het gratis e-magazine BoekStart voor jou! op boekstart.nl.

BoekStart en de Bibliotheek

BoekStart wil jonge kinderen en hun ouders zo vroeg mogelijk in contact brengen met boeken en het plezier van voorlezen. Ouders kunnen hun baby gratis lid maken van de Bibliotheek en krijgen dan het BoekStartkoffertje met daarin twee boekjes. Het doel is om ouders te stimuleren om regelmatig met hun kind te lezen, en naar de Bibliotheek te komen en boekjes te lenen. Veel ouders doen dat, maar ook professionals in de kinderopvang zijn dagelijks in de gelegenheid om kinderen met mooie boeken in aanraking te brengen. Als gastouder heb je dus een belangrijke voorbeeldfunctie voor ouders.

Je lokale Bibliotheek

Voor antwoorden op al je vragen over voorlezen kun je bij je lokale Bibliotheek terecht. Je kunt er ook terecht voor BoekStartfolders om uit te delen aan de ouders van de kinderen in je gastgezin. Vraag als professionele gastouder naar het abonnement voor de kinderopvang. Vertel dat je aandacht besteedt aan BoekStart en dat je graag op de hoogte wilt blijven van nieuwe ontwikkelingen, trainingen en materialen. Maar ook zonder een abonnement kun je met je oppaskindjes naar de Bibliotheek. Om boekjes te lezen in de leeshoek, en om deel te nemen aan voorleesactiviteiten en BoekStartbijeenkomsten.

Meer weten?

- boekstart.nl
- boekstartpro.nl/voorlezen
- BoekStartfolder *Voorlezen aan jonge kinderen* (vraag ernaar in de Bibliotheek)
- BoekStartfolder *Peuters houden van boeken* (vraag ernaar in de Bibliotheek)
- Kwestie van Lezen - Deel 4. *Voorlezen in de kinderopvang* (Stichting Lezen; te bestellen via lezen.nl)
- Kwestie van Lezen - Deel 5. *De leesomgeving* (Stichting Lezen; te bestellen via lezen.nl)